

IZ PERSONALNOG ARHIVA MDC-a: DR VLADO HORVAT

IM 34 (3-4) 2003.

IZ DOKUMENTACIJSKIH FONDOVA MDC-A
FROM MDC's DOCUMENTATION HOLDINGS

JOZEFINA DAUTBEGOVIĆ □ Muzejski dokumentacijski centar, Zagreb

Moj današnji sugovornik je gospodin Vlado Horvat, doktor muzeologije i dugogodišnji djelatnik Gradskoga muzeja u Vukovaru.

J. D.: Gospodine Horvat, za početak našeg razgovora kažite mi nekoliko podataka o sebi: gdje ste rođeni, gdje ste se školovali...

V. H.: Da počnemo s prvim podacima: rođen sam u Vukovaru, gdje sam završio osnovnu školu i gimnaziju.

Naglasio bih da sam poslije bio profesor, a zatim i direktor te iste gimnazije te da sam kao uspomenu na to vrijeme, a u povodu 100. obljetnice Gimnazije, 1992. godine objavio knjigu *Vukovarska gimnazija*.

Godine 1949. nastavio sam studij u Zagrebu, na Filozofskom fakultetu upisavši grupu koja je tada postojala - čistu povijest. Imao sam problema jer u gimnaziji nisam učio latinski, tako da sam se morao posebno pripremiti za taj studij. Nakon što sam diplomirao, to je bilo 1954. godine, odslužio sam vojni rok i vratio se u Vukovar. Moram priznati da mi je prva ideja bila raditi u školi; u tom trenutku nisam pomišljao na muzej, iako je Gradski muzej Vukovar tada već postojao. Međutim, tada sam stekao vrlo dragocjeno iskustvo. Naime, već 1951. i 1952. godine dolazio sam u Muzej, gdje je tada bio direktor Ante Brić, kojemu sam pomagao u nekim izrazito praktičnim poslovima oko muzejskog postava, jer je on bio zapravo sam, bez suradnika i svaka mu je pomoć vrlo dobro došla. Drugo veliko iskustvo iz toga vremena ono je iz 1952. i 1953. godine, kada se u Vukovaru provodilo veliko istraživanje na poznatom lokalitetu bjelobrdske kulture Lijevoj bari. Vodili su ga profesori Vinski i Gorenc te gđa Vinski. Ja sam se kao student povijesti priključio toj ekipi i u kontaktu s tim ljudima i tijekom rada na terenu saznao mnogo o arheološkom radu, odnosima itd.

Počeo sam raditi u školi; najprije vrlo kratko u osnovnoj, zatim sam predavao povijest u vukovarskoj Gimnaziji i nakon pet godina prakse postao sam direktor Gimnazije. Za to vrijeme odlazio sam u vukovarski Gradski muzej, ali još uvijek nisam razmišljao o prelasku u tu instituciju. Moram priznati da su to za Muzej, koji je osnovan 1948. godine, još uvijek bila vrlo teška vremena. Muzej je, doduše, u to vrijeme već dobio svoju zgradu u tzv. staroj Diližansnoj pošti i ondje su se obavljali muzejski poslovi. Međutim, sve je to bilo vrlo skromno, borili smo se za neke osnovne uvjete i, zapravo, mladoga čovjeka to nije osobito privlačilo kao trajnije rješenje da bi ušao u te muzejske vode. Nakon što sam posao direktor Gimnazije i na toj dužnosti ostao tri godine, i dalje su me nekako vezale prosvjetne vode. Pozvan sam da predajem opću povijest na Pedagoškoj akademiji u Osijeku. Prihvatio sam i tri sam godine radio na toj akademiji. Mogu reći da je to bilo novo, ali dosta teško iskustvo jer je posao u višoj instituciji zahtijevao od mladoga čovjeka znatne pripreme za nastavu. Uvijek sam razmišljao upravo o tome da se tim silnim trudom što sam uložio u pripreme zapravo nisam dovoljno dugo koristio jer sam se nakon tri godine, čvrsto vezan za Vukovar, odlučio vratiti u svoj grad.

Moram priznati da je u vezi s Muzejom vrlo veliku ulogu imao prof. dr. Bauer koji je shvatio da g. Brić u Vukovaru ne može obavljati sve muzejske poslove i nastojao je okupiti mlade snage koje bi stručno ojačale tu instituciju. Prvi je u tu instituciju došao arheolog Antun Dorn, zatim sam došao ja, nakon mene kustos Galerije Vlado Marenić i polako se, zapravo, stvarala ekipa vukovarskog muzeja koji će kasnije izrasti u važnu regionalnu instituciju. Moram reći da je početak rada u vukovarskome muzeju bio vrlo zahtjevan. Rekoh, osnovan je 1948., a nastojanja da se muzej osnuje datiraju još od 1946. Međutim, prvi kustosi i direktor Muzeja našli su se pred vrlo složenim zadatkom. U to vrijeme, krajem 1940-ih i početkom 1950-ih godina, na terenu Vukovara bilo je obilje građe u i bilo je potrebno od građana i iz drugih izvora etnografske građe prikupiti mnoštvo materijala. Urađeno je mnogo i prikupljeni su mnogi muzejski predmeti. Međutim, oni nisu inventirani odmah pri ulasku u Muzej, nego su samo prikupljeni. Sreća, sačuvan je zapisnik odnosno dnevnik tih prvih godina rada iz kojega se rekonstruirati kako su koji predmeti ulazili u Muzej. Ako se tome doda da je dr. Bauer već od 1946., a osobito od 1948., darovao Vukovaru znatan broj predmeta, ponajprije kulturno-povijesne građe, a zatim i svoju čuvenu galeriju - skupilo se obilje materijala.

Svi mi kustosi koji smo se ondje našli imali smo pred sobom vrlo složen zadatak: provesti, zapravo, osnovnu inventarizaciju Muzeja. Nisu postojale ni knjige ulaska ni neki pouzdani dokumenti, tako da smo konzultirali direktora Brića, koji se koječega sjećao: od koga je što dobio, kako je što ušlo u Muzej itd. No taj je posao polako napredovao i stvarao se osnovni inventar Muzeja, koji je nužno bio dosta štur jer mi nismo bili dovoljno stručni za sve predmete koji su nam dolazili pod ruku. No osnovno je načinjeno. I što je nakon toga slijedilo?

Upravo u to vrijeme Muzejski je savjet, kojemu je na čelu bio sudac Ivo Šulc, uspio postići da se Gradski muzej nakon 1966. godine počne seliti u dvorac Eltz. Naime, te je godine Vojno-muzička škola koja je bila u toj zgradi iselila iz Vukovara i Gradski je muzej dobio dvorac Eltz. Bio je to početak velikih zbivanja za cijelu instituciju. Moram reći da je to bio vrlo složen put jer je Vukovar u to vrijeme pogodila velika poplava i mnoge su škole i građani izgubili svoje objekte. Zapravo smo se počeli useljavati u dvorac istodobno s jednom osnovnom školom, pri tome je bilo dosta problema oko podjele prostora itd. Ušli smo u dvorac, možemo reći, potpuno nepripremljeni, bez nekih nacrtā, bez ikakvih drugih priprema, tako da smo išli iz prostorije u prostoriju, crtali osnovne rasporede, razmišljali kako da sve to započnemo. Sve je krenulo od te 1966. godine i trajalo je iduće četiri do šest godina. Najveći dio stalnog postava vukovarskog muzeja u dvorcu Eltz postavljen je do 1972. godine. U cijelom razdoblju od 1966. do 1972. godine trajalo je to vrlo složeno preseljenje Muzeja iz stare zgrade Diližanske pošte u novu zgradu, a ujedno smo razmišljali i o postavljanju prvih stalnih izložbi. Krenuli smo kronološki od arheologije. Poznato je da Muzej ima mnogo materijala iz Vučedola i nekih drugih nalazišta. Taj je proces bio vrlo složen jer smo djelovali u uvjetima kada, kao i danas, nije bilo dovoljno novca. Neki današnji muzealci to možda neće moći dokraja razumjeti, ali po pravilu smo sve radili sami, a to znači od one, tako reći, povijesne podloge pa do nacrtā muzejskih izložbi, čak i same realizacije izložbi: neka su likovna rješenja su radili opet isti ti ljudi..., preparator iz našega muzeja i sl. Dakle, to je bio kompleksan posao koji je od mene, a i od drugih kolega, zahtijevao veliki angažman, ali je ujedno, moram i to iskreno reći, dovodio i u opasnost samu kvalitetu postava i svega ostalog jer bi čovjek u takvim uvjetima očito trebao raditi timski. Mi smo radili onako kako smo mogli i za tih šest godina, zapravo je izrastao stalni postav vukovarskoga zavičajnog muzeja. Naglašavam ovo "zavičajnoga" jer se u tim prostorijama pratila povijest vukovarskog područja, zavičaja, od najstarijih početaka do najnovijeg doba: od paleontologije, preko arheologije, srednjovjekovnog razdoblja u kojemu je Vukovar, kako znamo, već postao slobodan kraljevski grad, pa preko turskog razdoblja feuda Eltz, razvoja građanske klase, cehova i svega što se tu zbivalo, od srijemske županije čije je Vukovar bio središte, pa do vrlo bogate etnografske zbirke. Na kraju smo završili s NOB-om, kako je tada i bio običaj.

Od vanjskih suradnika spomenuo bih prije svega gđu Zdenku Lechner, poznatu etnologinju, koja nam je pomagala pri otkupu materijala, kao i pri postavljanju etnografske izložbe. Konzultirali smo kolege iz Osijeka i nekih drugih muzeja, ali, naglašavam, velik dio posla morali smo obaviti sami.

J. D.: Iz arhivskih podataka saznala sam da je postojala tijesna suradnja između muzeja i često ste se izravno angažirali na poslovima u drugim muzejima. Možete li reći nešto više o tome?

V. H.: Iskoristio bih priliku kaŹem kako je upravo od 1948. do početka 1950-ih godina nastao niz malih zavičajnih muzeja u Slavoniji, npr. u Đakovu, Iloku, Šarengradu itd. Postojala je vrlo tijesna suradnja s muzejom osječkog područja, muzejom iz 19. st. - to je Muzej Slavonije. Zapravo svi smo se međusobno pomagali, konzultirali, vrlo se često sastajali i posjećivali. Na nekim poslovima, vjerojatno mislite na to, bili smo i izravno angaŹirani, opet posredovanjem dr. Bauera, primjerice pri otvorenju muzeja u Iloku.

Praktički su taj posao obavili određeni ljudi iz osječkog muzeja (Kosanović, Bulat), te Brlić, Dorn i ja iz vukovarskog muzeja. U dvorcu Odescalchi otvorena je tada jedna suvremena muzejska izložba. Rad u Vukovaru, s obzirom na zahtjeve lokalne zajednice, nije bio jednostavan zato što je Vukovar imao specifičnu situaciju. Vraćam se na donaciju dr. Bauera, a to je, kako znamo, poznata galerijska zbirka hrvatske moderne koja je počela stizati u Vukovaru 1948. g. Od 1968. g., kad sam ja već bio u Muzeju, vrlo sam aktivno surađivao na potpisivanju ugovora između Općine Vukovar i gosp. Bauera i gđe Bauer, koji su jednom darovnicom darovali te umjetnine gradu Vukovaru. Stvoreni su određeni međusobni odnosi s Gradom, koji zapravo traju do danas. Normalno je da je ta zbirka bila pod zajedničkom upravom Gradskog muzeja, nazivali smo je Galerija umjetnina i zbirka Bauer Vukovar, i zahtijevala je posebne napore jer je imala zaseban prostor, svog kustosa itd. Treba dodati da je u Vukovaru 1960. g. postavljena stalna izložba *Spomen muzej 2. kongresa KPJ*, koja je bila smještena u Radničkom domu u Vukovaru. Nakon što je stradala u velikim poplavama 1965., obnovljena je 1970. godine. Na tome sam vrlo intenzivno radio kao kustos povjesničar, u suradnji s Muzejom revolucije Hrvatske iz Zagreba. Ponovno sam radio na toj izložbi 1980., kada je poznati arhitekt Đuka Kavurić dao likovno rješenje za uređenje toga muzeja.

J. D.: Na što ste posebno ponosni, što smatrate svojim osobitim uspjehom?

V. H.: Kao rođeni Vukovarac, školovani povjesničar, našao sam se u situaciji da upravo u Muzeju radim ono što volim. Osobito sam ponosan na to što sam uvelike pridonio afirmaciji i radu toga muzeja. Odlaskom gosp. Brlića u mirovinu 1971. g., kada su već poslovi stalnog postava bili pri kraju, ja sam postao ravnatelj Muzeja i na tom sam mjestu ostao dva mandata, tj. osam godina. U to vrijeme Muzej je u regionalnim razmjerima postao vrlo značajna institucija. Da bismo zakružili to razdoblje, treba reći da sam nekoliko puta odlazio u Švicarsku i donio gradu od našeg nobelovca Lavoslava RuŹičke. U izravnom kontaktu s njim dobili smo dio njegovih vrijednih diploma, plaketa i ostaloga te smo u njegovoj rodnoj kući postavili spomen-muzej. Govorim zapravo o tome da imamo Gradski muzej koji ima Zavičajni odjel, Galerijski odjel, Spomen-odjel 2. kongresa KPJ i Muzej RuŹička. Dakle, to je bila velika institucija, kompleksna i mislim da je to na neki način bio prvi stalni suvremeni postav jednog našeg slavonskog

muzeja koji je imao početak i kraj. Nismo se na tome zaustavili, željeli smo da muzej dobije svojevrstne svjetske odrednice. Potrudili smo se da pri Muzeju i u tim lijepim prostorima dvorca Eltz otvorimo tzv. društveni prostor; da to budu dvorane za određena zbivanja gradskog života. Među ostalim, tu je bila dvorana za vjenčanja, u tzv. baroknoj dvorani održavali su se sastanci gradske uprave i brojni drugi sastanci. Pri Muzeju smo, što imaju i mnogi muzeji u svijetu, otvorili i mali ugostiteljski objekt, u kojemu smo imali priliku dočekati posjetitelje i organizirane skupine te ih u pedagoškom smislu uvesti iz tog vanjskog svijeta u unutrašnjost Muzeja, da u tim prostorima mogu sjesti i popričati te doživjeti posjet Muzeju na drukčiji način. S organizacijskog stajališta to smo osmislili tako da su učenici imali svoje godišnje stalne ulaznice i mogli su doći u Muzej kada žele. Imali smo ulaznice za radne organizacije, pa su mnoga poduzeća i ustanove dovodile svoje članove. Dakle, to je uistinu postala složena institucija.

J. D.: Je li vaš muzej imao neke međunarodne izložbe ili projekte?

V. H.: U međunarodni projekt uključili smo se upravo kad sam ja postao ravnatelj. U Parizu je priređena izložba *Umjetnost na tlu Jugoslavije*. S nekim našim predmetima (jedna vučedolska *terina* i neke slike čuvenog slikara Franje Mückea) sudjelovali smo na toj izložbi u Parizu. Zahvaljujući tome, bio sam na izložbi kao predstavnik Muzeja. Može se reći da smo tadašnju jugoslavensku, a i međunarodnu razinu uvelike dosegali zahvaljujući lokalitetu Vučedol. Tu su provedena arheološka istraživanja, a u pauzama su na otvorenome priređivane izložbe velikih skulptura. Tu je, recimo, kipar Vanja Radauš izlagao svoje čuvene *Tifusare*, tu su izložene neke skulpture kipara naivaca iz Ernestinova itd.

J. D.: Koje su osobe u vašem životu utjecale na izbor zanimanja, tko vam je "usadio" ljubav prema muzeju. Jeste li imali kakve uzore?

V. H.: Na prvo ću mjesto staviti dr. Bauera, poznatog po svojoj upornosti. Svesrdno me nagovarao i kao Vukovarac, da dođem u taj muzej i moram priznati da je to bilo presudno što sam nakon lutanja na relaciji Vukovar - Osijek, Osijek - Vukovar ipak na kraju prihvatio dužnost u Muzeju. Taj me utjecaj, da završimo s dr. Bauerom, na neki način pratio jer dr. Bauer nije samo mene nego, to je poznato, mnoge muzealce nagovarao i poticao na poslijediplomski studij, koji sam završio u Zagrebu 1969. g.

J. D.: Vi ste bili prvi muzealac čiji je magistarski rad imao temu iz muzeologije.

V. H.: Prvi sam magistrirao muzeologiju na zajedničkom studiju bibliotekarstva, dokumentacije i informacijskih znanosti.

J. D.: To je bio prvi takav studij u nas?

V. H.: Takav studij do tada u Jugoslaviji nije postojao. Pitate me koji su ljudi na mene utjecali. U praksi je na mene svakako utjecao gosp. Brlić, vrlo svestran čovjek, s mnogo znanja, iako nije imao formalno-stručne kvalifikacije, ali je bio veliki prijatelj muzeja. Radio je u osječkom društvu Mursa još u razdoblju između dva svjetska rata itd. Mnogo je utjecao i na neka moja kasnija stajališta. Vezao sam se za muzeologiju, što potvrđuje i činjenica da sam počeo kao kustos u malom pokrajinskom muzeju s ograničenim osobljem, a baš je ovdje trebalo raditi neke poslove koji su zahtijevali veće znanje. Naime, poznato je da kustosi nisu šire školovani baš za muzeologiju nego za povijest, arheologiju itd. Osjetio sam, dakle, potrebu da dublje uđem u tu muzeološku znanost, da znam, recimo, kakva je povijest i uloga fotografije u muzeju ili stalne izložbe i povremene izložbe, pa najprije upisao poslijediplomski studij na kojemu bih, mogu reći, onu svoju opsežnu praksu mogao povezati s teorijom muzeologije, koja u našim krajevima još uvijek nije bila priznata kao znanost.

Godine 1978., ponukan nekim svojim, ne baš posebnim financijskim interesima nego željom da se dalje usavršavam, da upoznam i neke nove sredine, napustio sam vukovarski muzej jer sam bio pozvan u Osijek, na mjesto savjetnika za kulturu i znanost regije Slavonije i Baranje, koja se tada sastojala od četrnaest objedinjenih općina. To sam prihvatio, ali se nisam odrekao muzeologije jer sam paralelno s tim radom nastavio studirati muzeologiju i odlučio obraniti doktorsku disertaciju. Kako u Hrvatskoj nije bilo mogućnosti za to, tu sam disertaciju obranio na Filozofskom fakultetu u Ljubljani. Tema je bila, što je također zanimljivo, proizlazila iz mog posla u Osijeku, a na neki je način i danas aktualna, *Mreža muzeja Slavonije i Baranje*. Dakle, to je bio i dio mog savjetničkog posla u kulturi, a usto tema je bila povezana i s muzejskom problematikom, jer znamo da se do danas raspravlja o mrežama muzeja, regionalnim i drugim. Disertaciju sam obranio 1982. g.

J. D.: Mislite li da se u muzejima nešto ključno promijenilo od onog vremena kad ste vi radili do danas, ima li u tom poslu velikih razlika?

V. H.: Kada pokušam sebe promatrati, kad analiziram svoj životni put, imam neke granične odrednice; od 1955., 1956. i do kraja ovog našeg tisućljeća. To je pedesetak godina. Našao sam se u toj muzejskoj struci negdje na sredini tog razdoblja. Dakle, ja nisam više morao raditi kao prvi kustosi u Vukovaru, što to se vidi iz zapisnika, koji su, primjerice, otvarali muzej, a po dvorištu su trčale svinje jer je ondje bilo stanara. Želim reći da su često radili u nemogućim uvjetima. Ipak sam 1970-ih godina djelovao u relativno sređenoj sredini, u kojoj se moglo mnogo više napraviti, ali to nije ni izdaleka bilo na razini nekih europskih, pa ni zagrebačkih prilika. Bilo je to daleko skromnije jer se od muzealaca u provinciji, da kažem tako, zahtijevalo mnogo više. Kada gledam sljedećih 20 godina, točno

je 20 godina kako sam doktorirao muzeologiju. Danas se, iako me muzeji i dalje zanimaju, zapravo ne smatram više dovoljno kvalificiranim za ovo novo muzeološko razdoblje koje je otišlo mnogo dalje. Danas postoji studij muzeologije na fakultetu, uvedeni su drukčiji pristupi, mnogo se više timski radi itd. Ipak mislim da smo za svoje vrijeme napravili veoma mnogo.

J. D.: Što je, prema vašemu mišljenju, najvažnije u muzejskom poslu?

V. H.: Mogu reći da su u tome, kao i u životu, najvažniji ljubav i predanost. Mislim da je, osobito kada je riječ o malim pokrajinskim muzejima, dosta važna lokalna vezanost. Naime, za poznavanje područja nije svejedno da li netko, primjerice, iz Dalmacije dođe raditi u Slavoniju. U školama je to svejedno: dođete, imate program i radite. Za muzejski posao dosta je važna ta lokalna vezanost i mislim da smo možda mnogo toga uspjeli napraviti baš zbog toga. A inače mislim, svakako to želim reći, da je muzejski posao vrlo lijep posao koji sigurno ima mnoštvo teškoća. Mnogi su mi moji kolege često znali reći: *O, pa ja bih to iz hobija radio, ovo što ti radiš...* No, kad vi vidite ono što ste napravili, kad vam prilaze ljudi koji su zadovoljni što mogu upoznati prošlost toga kraja itd. - to je ono najdragocijenije.

J. D.: Koje su bile najveće prepreke u radu, o što ste se najčešće "spoticali"?

V. H.: Uvijek je bilo prepreka, mislim da se to nije promijenilo do danas, morali smo se sučeljavati s ljudima koji su imali manje ili više razumijevanja za kulturu općenito, a pogotovo za jedan segment kulture. Uvijek ste morali na neki način donkihотовski nastupati. U vrijeme kada su djelovali SIZ-ovi kulture, samoupravne interesne zajednice, morali ste se dokazivati, često ste na štetu pravoga muzeološkog rada, koji ste katkad morali i zapostaviti, radili neke političke izložbe da biste zadovoljili lokalnu sredinu.

J. D.: Čega se rado sjetite? Kad rekapitulirate svoj životni put odnosno radni vijek, što vam je stvaralo zadovoljstvo?

V. H.: Radio sam, kako ste čuli, nekoliko poslova, od onih u prosvjeti, do birokratskih poslova u društveno-političkim zajednicama. Mislim da mi je ipak najdragocijeniji dio životnoga puta bio upravo taj rad u vukovarskome muzeju. Ako tome dodam i dogradnju - to da sam u znanstvenom smislu uspio potvrditi neka svoja nastojanja, onda mi to svakako donosi i zadovoljstvo.

J. D.: Je li u vaše vrijeme bilo stručnih ekskurzija, putovanja, jeste li mogli ići u inozemstvo, upoznati neke nove muzeje, razmijeniti iskustva?

V. H.: Bilo je i putovanja. Počet ću s nečim što nas je jako iznenadilo: tri-četiri mlada kustosa došla su u vukovarski muzej. Gospodin Brlić je shvatio vrijednost toga i odmah nas je poveo na ekskurziju po zapadnoj Hrvatskoj, u sklopu koje smo obišli Čakovec, Varaždin i neka druga mjesta, pogledali muzeje, stvorili određene zaključke itd. Dakle, osjetio je da mladim ljudima trebaju takva iskustva.

U kasnijim putovanjima, jasno, uz stručne ekskurzije, koje je organiziralo Muzejsko društvo ili MDC... išli smo, recimo, u Austriju. Najviše sam, zapravo, uradio i sam posjetivši mnoge muzeje u Mađarskoj. U našem Glasniku slavonskih muzeja pisao sam npr. o svojim dojmovima o muzejima u Mađarskoj. Dakle, čovjek mora na primjerima rada nekih drugih obrazovati sebe.

J. D.: Čime ste trenutačno zaokupljeni?

V. H.: Pa, nisam više toliko vezan za muzeje kao prije. Redovito primam literaturu MDC-a i tako pratim što se događa na području muzeologije. Povremeno sudjelujem na nekim stručnim skupovima. Primjer je skup održan u Osijeku, na kojemu se govorilo o prvim kustosima i direktorima muzeja u Slavoniji i na kojemu sam aktivno sudjelovao s izlaganjem o Vukovaru. No, u posljednje sam vrijeme nekako više povjesničar nego muzeolog. Tijesno sam vezan za tu lokalnu vukovarsku povijest, o kojoj sam tijekom pola stoljeća rada prikupio niz podataka i imam uvid u sve arhivske fondove. Tek sam s odlaskom u mirovinu 1991. g. dobio dovoljno vremena da se dublje posvetim tome. Događaji koji su, kako znamo, velikim stradanjima 1991. donijeli Vukovaru nepoželjnu titulu grada-heroja, još su me više ponukali da radim na tome. Uredio sam ili napisao oko dvadeset knjiga (bilo da su to reprint izdanja ili sasvim nova) koje govore o Vukovaru, njegovu stradanju i njegovoj prošlosti, jer je to bilo razdoblje kada se samo na taj način moglo pomoći tom gradu.

J. D.: I, što danas radite?

V. H.: Ponovno nastavljam isto; upravo obrađujem jednu opsežnu stručnu temu koja mi je vrlo prirasla srcu, a govori o razvoju obrta, trgovine i građanske klase u Vukovaru.

J. D.: S obzirom na vaše dugogodišnje iskustvo, što biste savjetovali današnjim muzealcima?

V. H.: Ne poznajem dovoljno opseg i način rada današnjih muzealaca ni njihove uvjete rada, koji su sigurno bolji nego što su bili naši. Svakako bih preporučio da ustraju na svom stručnom obrazovanju i usavršavanju, ali da ne budu u tome previše kruti. Rad u muzeju ne dopušta da se previše zatvorite samo u jednu vrstu kancelarijskoga ili

stručnog posla, nego od vas zahtijeva da podmetnete leđa i pod i neke druge poslove, poput stalnih ili povremenih izložbi, da, kako bi se nekad reklo "zasučete rukave", i malo se udaljite od isključivo kancelarijskog posla.

J. D.: Danas se u muzejima mnogo više pozornosti pridaje publici, radu s posjetiteljima, organizaciji radionica. Što mislite o tome?

V. H.: Publika je važna, ali naši muzeji nekad nisu imali muzejske pedagoge ni druge stručnjake. Mislim da se danas čini mnogo više, brojnije su mogućnosti promidžbe određenih muzejskih djelatnosti, poput ovoga što pratim da se događa u Zagrebu, da se organiziraju pojedine akcije za školsku djecu itd. Pitanje je samo koliko odrasla publika stvarno shvaća važnost muzeja kao institucije, ali to bi se pitanje moglo odnositi i na kazalište i na mnoge druge kulturne ustanove. Mislim da je zasad ipak mali dio naših građana u to sve uključen.

J. D.: Gospodine Horvat, u ime MDC-a, i u svoje osobno ime, zahvaljujem vam što ste se odazvali pozivu na suradnju u projektu *Personalni arhiv MDC-a*.

BIOGRAFSKI PODACI DR. VLADE HORVATA

Rodio se u Vukovaru 26. srpnja 1930. godine od oca Ivana, po zanimanju knjigovešca, i majke Helene rođene Klinovskij.

Diplomirao povijest na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 1954. godine.

Odslužio vojni rok 1954. - 1955. godine. Godine 1957. oženio se Zdenkom rođenom Tomić. Godine 1959. rodila mu se kćerka Jasna.

Položio stručni ispit za profesora srednje škole. Radi kao vanjski suradnik (savjetnik inspektor) Zavoda za školstvo Vinkovci zadužen za srednje škole.

Obranio magistarski rad 17. srpnja 1969. na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu u Zagrebu, studij informatike, bibliotekarstva, arhivistike i muzeologije, te tako dobio prvu titulu magistra muzeologije u državi obranivši rad *Muzeološki prikaz turskog razdoblja za područje zavičajnog muzeja u Vukovaru*. Nakon stjecanja stupnja višeg kustosa, 16. svibnja 1978. stekao je zvanje muzejskog savjetnika. Nekoliko je godina ispitivač za struku povijest na stručnim ispitima kustosa.

Postigao stupanj doktora znanosti 20. prosinca 1982. na Filozofskom fakultetu Univerze "Edvard Kardelj", s temom *Mreža muzeja Slavonije i Baranje*, te tako postao prvi doktor muzeologije u zemlji. U zvanje višega znanstvenog suradnika izabran je 24. veljače 1985. godine.

Nakon odlaska u mirovinu krajem 1991. godine i dalje se intenzivno bavi poviješću istočnohrvatskog područja, posebno Vukovara.

U svom radnom vijeku objavio je stotinjak stručnih i znanstvenih rasprava i knjiga te uredio brojna izdanja.

Odlukom Predsjednika Republike 28. svibnja 1996. godine odlikovan *Redom Danice hrvatske s likom Marka Marulića*.

KRETANJE U SLUŽBI

1955. - 1956. profesor u osnovnoj školi u Vukovaru

1956. - 1961. profesor u gimnaziji u Vukovaru

1961. - 1964. direktor gimnazije u Vukovaru

1964. - 1966. profesor na Pedagoškoj akademiji u Osijeku

1966. - 1971. kustos u Gradskome muzeju Vukovar

1971. - 1979. direktor Gradskog muzeja Vukovar

1979. - 1986. savjetnik za znanost i kulturu u Zajednici općina Osijek

1986. - 1991. savjetnik za znanost u Gospodarskoj komori Slavonije i Baranje u Osijeku

1. siječnja 1992. u mirovini

OBJAVLJENI RADOVI

▫ *Povijest vukovarske gimnazije*, izvještaj gimnazije u Vukovaru posvećen 70. godišnjici rada, Vukovar, 1962.

▫ *Knjižnica vukovarske gimnazije*, Narodna biblioteka Vukovar, uz 10. godišnjicu rada, Vukovar, 1962.

▫ *Život i revolucionarni rad Stjepana Supanca*, Zbornik Historijskog instituta Slavonije, 3, 1965., tiskano i kao posebno izdanje 1966. i 1980.

▫ *Vukovarski kongres KPJ*, Vukovarska komuna - zbornik, Vukovar, 1965.

▫ *Borbe u Vukovaru 8. i 9. prosinca 1944. godine*, Zbornik Historijskog instituta Slavonije, Slavonski Brod, 4, 1966.

- *Razmišljanja o zadacima i položaju zavičajnih muzeja*, Glasnik slavonskih muzeja, Vukovar, 1967.
- *Neka zapažanja i prijedlozi nakon obilaska muzeja u susjednoj Mađarskoj*, Glasnik slavonskih muzeja 4, 1967.
- *Problematika oko određivanja baze muzejske izložbe s primjerima iz Gradskog muzeja u Vukovaru*, Glasnik slavonskih muzeja, Vukovar, 8, 1969.
- *Kulturno-povijesni spomenici i muzejsko-galerijske izložbe i ustanove vukovarskog područja*, "Nastava povijesti", Zagreb, 1, 1969.
- *Vukovar kao saobraćajni centar na Dunavu* (u suautorstvu), prigodna edicija "Pristanište i skladište", Vukovar, 1969.
- *Muzejska propaganda i zidni kalendar Gradskog muzeja u Vukovaru*, Glasnik slavonskih muzeja, Vukovar, 5, 1967.
- *Ponovno otvorena Muzejska zbirka II. kongresa KPJ u Vukovaru*, Glasnik slavonskih muzeja, Vukovar, 11, 1969.
- *Prilog iz strane stručne literature: A. Mihajlovskaja - Muzejska izložba*, Glasnik slavonskih muzeja, Vukovar, 11, 1969.
- *Mjesto muzejskih ustanova u sistemu dokumentacijske službe*, Glasnik slavonskih muzeja, Vukovar, 9, 1969.
- *Ilok pod turskom vlašću*, Ogledi, časopis za društvena pitanja, Vukovar, 2, 1970.
- *Muzeološki prikaz turskog razdoblja za područje zavičajnog muzeja u Vukovaru*, magistarski rad, Glasnik slavonskih muzeja, Vukovar, 13, 1970.
- *Spomen-muzej II. kongres KPJ u Vukovaru*, Glasnik slavonskih muzeja, Vukovar, 14, 1970.
- *Stalne ulaznice za učenike u Gradskom muzeju u Vukovaru*, Vjesnik muzealaca i konzervatora Hrvatske, Zagreb, 6, 1971.
- *Osnovana je Zajednica muzeja Hrvatske*, Glasnik slavonskih muzeja, Vukovar, 16, 1971.
- Vukovarski radnički pokret u vrijeme legalnog djelovanja Komunističke partije Jugoslavije, 1919.-1920. godine, II. kongres KPJ, zbornik radova, Slavonski Brod, 1972.
- *Muzejsko-galerijske ustanove na području djelovanja Podružnice Muzejskog društva Hrvatske za Slavoniju*, Glasnik slavonskih muzeja, Vukovar, 21, 1973.
- *Razglednice, dijaopozitivi, kalendari na kojima su reproducirani muzejsko-galerijski predmeti*, Glasnik slavonskih muzeja, Vukovar, 21, 1973.
- *Osnivanje Muzejskog društva Slavonije i Baranje*, Glasnik slavonskih muzeja, Vukovar, 25, 1974.
- *Izveštaj o radu Podružnice za Slavoniju Muzejskog društva Hrvatske*, Glasnik slavonskih muzeja, Vukovar, 25, 1974.
- *Osnivanje i razvoj muzeja u Slavoniji*, Muzeologija, Zagreb, 19, 1975.
- *Vukovar - Vinkovci - Županja - priručnik za osnovne škole* (u suautorstvu), Školska knjiga, Zagreb, 1976. (do 1983. godine još pet izdanja)
- *Razvoj bankarstva na vukovarskom području*, Vukovar, 1976.
- *Sto godina vatrogastva u Vukovaru*, Vukovar, 1975.
- *Spomen-muzej nobelovcu Lavoslavu Ružički*, Kemija u industriji, Zagreb, 3, 1978.
- *Provođenje Zakona o udruženom radu u muzejsko-galerijskim ustanovama*, Glasnik slavonskih muzeja, Vukovar, 35, 1977.
- *Spomen-muzej nobelovcu Lavoslavu Ružički*, katalog stalnog postava
- *Prilozi za povijest Bogdanovaca* (u suautorstvu), Vukovar, 1979.
- *Muzejske zbirke u osnovnim školama*, Glasnik slavonskih muzeja, Vukovar, 42, 1981.
- *Mreža muzeja i dalje aktualna*, Zbornik radova Muzeja revolucije BiH, Sarajevo, V-VI, 1979./1980.
- *Prilozi za povijest vinogradarstva i vinarstva na vukovarskom i iločkom području*, Radovi Centra za znanstveni rad JAZU, Vinkovci, 4, 1980.
- *Mreža muzejskih i drugih organizacija za zaštitu kulturno-povijesne baštine Slavonije i Baranje*, Treći znanstveni sabor Slavonije i Baranje, zbornik, Osijek, 1983.
- *Uloga kompleksnih zavičajnih muzeja na slavonsko-baranjskom području*, Četvrti znanstveni sabor Slavonije i Baranje, sažeci, Slavenska Požega, 1983.
- *Prilog za povijest privrede i građanskog društva u Vukovaru u drugoj polovici 19. stoljeća, na temelju životopisa načelnika Josipa Rukavine*, Slavonski povijesni zbornik, 1-2, Slavonski Brod, 1986.
- *Tvornica betonskih blagajni "B.O.B." u Vukovaru, kao primjer ubrzanog industrijskog poduzetništva poslije Prvog svjetskog rata*, Slavonski povijesni zbornik, 1-2, Slavonski Brod, 1988.
- *Stanje i razvoj znanstvenoistraživačkog rada i potencijala u materijalnoj proizvodnji Slavonije i Baranje*, Privreda, 6-7, Osijek, 1988.
- *Povijesni aspekt kanala Dunav - Sava*, Privreda, 2, Osijek, 1989.
- *Vukovar prije 80 godina*, Vupik, Vukovar, 1. siječnja 1989.
- *Vuka i Vukovar*, Vupik, Vukovar, 1. veljače 1989.
- *Život i običaji koncem 18. stoljeća*, Vupik, Vukovar, 1. ožujka 1989.

- *Počeci vukovarske industrije*, Vupik, Vukovar, 1. ožujka 1989.
- *Prve socijalističke ideje i prvomajske proslave*, Vupik, Vukovar, 1. svibnja 1989.
- *50. godišnjica Nobelove nagrade Lavoslava Ružičke*, Vupik, Vukovar, 1. lipnja 1989.
- *Govedarstvo vukovarskog kraja u prošlosti (I.)*, Vupik, Vukovar, 1. srpnja 1989.
- *Govedarstvo vukovarskog kraja u prošlosti (II.)*, Vupik, Vukovar, 1. kolovoza 1989.
- *Riječni saobraćajni centar na Dunavu*, Vupik, Vukovar, 1. rujna 1989.
- *Čuvena srijemska vina diljem Europe*, Vupik, Vukovar, 1. listopada 1989.
- *Vukovar u planovima za izgradnju kanala Dunav - Sava od Vukovara do Šamca*, Vupik, Vukovar, 1. studenoga 1989.
- *Stari vukovarski vašari*, Vupik, Vukovar, 1. prosinca 1989.
- *Kako je Vukovar elektrificiran*, Vupik, Vukovar, 1. siječnja 1990.
- *Konjogojstvo poznato širom Europe*, Vupik, Vukovar, 1. veljače 1990.
- *Vukovarski nonius vrsna pasmina konja - poznata širom Europe*, Vupik, Vukovar, 1. ožujka 1990.
- *Počeci i razvoj bankarstva*, Vupik, Vukovar, 1. travnja 1990.
- *Pčelarstvo od XVI. stoljeća*, Vupik, Vukovar, 1. svibnja 1990.
- *Vukovarsko tiskarstvo i novinarstvo*, Vupik, Vukovar, 1. lipnja 1990.
- *Nagodinu 100. godišnjica vukovarske Gimnazije*, Vupik, Vukovar, 1. srpnja 1990.
- *Od srijemske kuge do vukovarske bolnice*, Vupik, Vukovar, 1. kolovoza 1990.
- *Mjernici na vukovarskom području - stranci*, Vupik, Vukovar, 1. rujna 1990.
- *770-godišnji jubilej (1220. - 1990.)*, Vupik, Vukovar, 1. listopada 1990.
- *Naselja vukovarskog područja u srednjem vijeku (I.)*: Bapska, Tompojevci, Lovas i Tovarnik, Vupik, Vukovar, 1. prosinca 1990.
- *Naselja vukovarskog područja u srednjem vijeku (II.)*: Šarengrad, Mohovo, Opatovac, Mikluševci, Vupik, Vukovar, 30. ožujka 1991.
- *Naselja vukovarskog područja u srednjem vijeku (III.)*: Berak, Čakovci, Sotin, Svinjarevci i Negoslavci, Vupik, Vukovar, 30. lipnja 1991.
- *Konjogojstvo u prošlosti na području Vukovara, I. i II. dio* (u suautorstvu), Veterinarska stanica, 3, Zagreb, 1991.
- *Zemljišne karte Vukovarskog vlastelinstva kao izvori za povijest istočne Hrvatske poslije oslobođenja od Turaka*, Peti znanstveni sabor Slavonije i Baranje, sv. I., Osijek, 1991.
- *Gimnazija u Vukovaru, spomenica u povodu 100. obljetnice osnivanja, školske godine 1891./1892.*, Zagreb, 1992., II. izdanje 1996.
- *Građa za povijest naselja istočne Slavonije u 18. stoljeću* (na Vukovarskom vlastelinstvu), Anali Zavoda za znanstveni rad HAZU u Osijeku, 9, 1993.
- *Prilozi za povijest naselja u istočnoj Slavoniji u 18. stoljeću* (na Vukovarskom vlastelinstvu), Anali Zavoda za znanstveni rad HAZU u Osijeku, 10, 1994.
- *Ružička i Vukovar* (u suautorstvu), Kemija u industriji, 43, Zagreb, 1994.
- *Položaj i prirodno bogatstvo vukovarskog kraja, vukovarski kraj u prošlosti i vukovarska općina 1991. godine*
- *Vukovar glavni grad Vukovarsko-srijemske županije u Republici Hrvatskoj*, Zagreb, 1993., II. izdanje 1994., III., dopunjeno izdanje 1996., IV., dopunjeno izdanje 1998.
- *Franjevci i Vukovar*, u pretisku djela *Crstice iz prošlosti Vukovara o. Placida Belavića*, Zagreb, 1993.
- *Prometni položaj sjeveroistočne Hrvatske*, u monografiji *Hrvatska povijest sjeveroistočnog područja*, Osijek, 1994.
- *Kulturno stvaralaštvo i spomeničko naslijeđe Vukovara*, u monografiji *Vukovar - vjekovni hrvatski grad na Dunavu*, Zagreb, 1994.
- *Vukovar i okolica pod turskom (osmanskim) vlašću* (u suautorstvu), u monografiji *Vukovar - vjekovni hrvatski grad na Dunavu*, Zagreb, 1994.
- *Srijemska županija, Vukovarsko vlastelinstvo i trgovište Vukovar* (u suautorstvu), u monografiji *Vukovar - vjekovni hrvatski grad na Dunavu*, Zagreb, 1994.
- *Uspomna građanskog Vukovara, 1850.-1918. godine* (u suautorstvu), u monografiji *Vukovar - vjekovni hrvatski grad na Dunavu*, Zagreb, 1994.
- *Književnici i književnost na tlu Vukovara* (u suautorstvu), u monografiji *Vukovar - vjekovni hrvatski grad na Dunavu*, Zagreb, 1994.
- *Vukovarska stvarnost 1992. i 1993. godine* (u suautorstvu), u monografiji *Vukovar - vjekovni hrvatski grad na Dunavu*, Zagreb, 1994.
- *Franjevci, Sv. Bono i Vukovar*, u pretisku djela *Razgovor duhovni od Svetoga Bone mučenika od o. Antuna Tomaševića*, Zagreb, 1994.
- *Iz prošlosti Sotina i župna crkva u Sotinu*, u pretisku djela *Čudotvorna Gospina slika u Sotinu od o. Placida Belavića*, Zagreb, 1995.

- *Položaj i povijesno značenje Vukovarsko-srijemske županije*, u: *Gdje su naši najmiliji?*, Zagreb, 1995.
- *Srijemska županija, Županija vukovarsko-srijemska*, Vinkovci, 1995.
- *Čekajući novo svjetlo - elektrifikacija Vukovara*, Vjesnik Hrvatske elektroprivrede, br. 55-59, Zagreb, 1995.
- *Izvorni dokumenti o Sotinu iz 18. i prve polovice 19. stoljeća*, Povijesne bilješke o Sotinu Ferde Gerstnera, Zagreb, 1996.
- *Vukovarsko-srijemska županija*, priručnik za zavičajnu nastavu, Zagreb, 1996.
- *Od golubice do mira, četiri bisera istočne Hrvatske*, katalog izložbe (u suautorstvu), Zagreb, 1997.
- *Pregled povijesti Bogdanovaca od 13. do 20. stoljeća, Bogdanovci - svjedočanstvo o postojanju vjekovnog hrvatskog naselja*, Zagreb, 1998.
- *Osnutak (obnova) Županije srijemske godine 1745.*, Vukovarsko-srijemska županija, Vinkovci, 1997.
- *Hrvatski ban Josip Šokčević*, katalog izložbe, Vinkovci, 1996.
- *Memorijalni i znanstveni centar nobelovca Lavoslava Ružičke u Vukovaru*, Zagreb, 1998.
- *Nobelovac Lavoslav Ružička, 1887.-1976.*, Zbornik radova Ružičkini dani, Vukovar, 1998.
- *Franjevci i Vukovar, Franjevački samostan i crkva Sv. Filipa i Jakova*, Vukovar, 1998.
- *Počeci elektrifikacije Vukovara, Energetika, gospodarstvo, ekologija, etika*, 5, Zagreb, 1998.
- *Gospodarske, kulturne i političke prilike u Vukovaru i uloga Hrvatskog pjevačkog i glazbenog društva "Dunav" i Vukovar 1991. godine, Domovinski rat, progonstvo i povratak i djelovanje HKUD "Dunav" u progonstvu*, Spomenica HKUD-a Dunav Vukovar u progonstvu, Vukovar, 1999.
- *Hrvatstvo Vukovara*, Vjesnik od 3. do 9. siječnja 1993., Zagreb
- *Osam stoljeća Vukovara*, Čovjek i prostor, Zagreb, 1, 1992.
- *Dr. sc. Antun Bauer, osnivač i Ante E. Brlić, prvi direktor i prvi kustos Gradskog muzeja u Vukovaru*, Osnivači i prvi kustosi muzeja u Hrvatskoj, Osijek, 1999.
- *Na početku*, Vukovarsko-srijemska županija, Vinkovci, 2000.

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK SLJEDEĆIH KNJIGA

- *Upoznajte Vukovar*, Vukovar, 1973.
- *Vukovar i okolica*, Zagreb, 1981.
- *Vučedol*, Zagreb, 1981.
- *Spomenici revolucionarnog radničkog i narodnooslobodilačkog pokreta općine Vukovar*, Vukovar, 1985.
- *Glasnik slavonskih muzeja*, Vukovar, od br. 30/1976. do br. 38/1978.
- *Vukovar - glavni grad Županije vukovarsko-srijemske*, Zagreb, 1993., II. izdanje 1994., III. izdanje 1996., IV. izdanje 1998.
- *Ilok* (Bapska, Mohovo, Šarengard), Zagreb, 1994.
- *Pretisak djela "Crtice iz prošlosti Vukovara od o. Placida Belavića"*, Zagreb, 1993.
- *Pretisak djela "Razgovor duhovni od Svetoga Bone Mučenika od o. Antuna Tomaševića"*, Zagreb, 1994.
- *Pretisak djela "Čudotvorna Gospina slika u Sotinu od o. Placide Belavića"*, Zagreb, 1995.
- *Gdje su naši najmiliji?*, Zagreb, 1995.
- *Povijesne bilješke o Sotinu Ferde Gerstnera*, Zagreb, 1996.
- *Bogdanovci - svjedočanstvo o postojanosti vjekovnog hrvatskog naselja*, Zagreb, 1998.
- *Suzama do istine*, Zagreb, 1999.
- *HKUD Dunav Vukovar u progonstvu*, Vukovar, 1999.
- *Deset godina nade i boli*, Zagreb, 2001.

STRUČNI RADOVI U REALIZACIJI MUZEJSKIH IZLOŽBI

Stalni postavi

- Izrada izvedbenog programa i realizacija stalnog postava Gradskog muzeja u Vukovaru u razdoblju 1967.-1973. godine za cjeline: Vukovarsko područje u turskom razdoblju (na temelju magistarskog rada), Razvoj cehova, građanske klase, društvenog života i uopće vukovarskog područja 18. i 19. stoljeća, Radnički pokret vukovarskog područja od prvih početaka do 1941. godine
- Suradnja pri realizaciji stalnog postava Gradskog muzeja Vukovar za ostale sadržaje (etnologija, NOB i dr.), ukupno u 23 izložbene prostorije
- Izrada izvedbenog programa i realizacija (u suradnji s drugim autorom) stalne izložbe Spomen-muzeja II. kongresa KPJ u Vukovaru, 1970. godine
- Izrada izvedbenog programa za cjelinu Tursko razdoblje u Muzeju grada Iloka, 1972. godine
- Izrada izvedbenog programa i realizacija stalnog postava Spomen-muzeja nobelovcu Lavoslavu Ružički u Vukovaru, 1977. godine

Povremene izložbe

- *Revolucionar Stjepan Supanc*, 1966. godine (na temelju objavljene knjige istog naslova)
- *Razvoj vatrogastva, u povodu 100. godišnjice vatrogastva u Vukovaru*, 1975. (na temelju objavljene knjige istog naslova)
- *Razvoj bankarstva na vukovarskom području*, 1976. godine (na temelju objavljene knjige istog naslova)
- *Oružje 18. i 19. stoljeća*, 1968. godine
- *Vukovar na starim razglednicama*, 1971. godine
- *Hrvatski ban Josip Šokčević*, Vinkovci, 1997.